

рідного краю, сприяє формуванню національної свідомості, патріотизму, любові до рідного краю.

Література:

1. Данилевич М. Український образ світу у трилогії У. Самчука «Волинь». *Наукові записки ТДПУ ім. В. Гнатюка. Літературознавство*. Тернопіль, 2000. Вип. 6. С. 44–49.

2. Іларіон. Служити народові – то служити Богові. Вінніпег : Видання «Нашої культури», 1965. 120 с.

3. Основи національного виховання. Концептуальні положення. Ч. I / за ред. В. Г. Кузя, Ю. Д. Руденка, З. О. Сергійчука. К. : Київ, 1993. 152 с.

4. Побірченко Н. Василь Сухомлинський: формування дитячої особистості засобами художньої літератури. *Вісник АПН України. Педагогіка і психологія*. 2004. № 1 (42). С. 5–12.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-512-9-23>

TRANSDISCIPLINARY APPROACHES AND DIGITALIZATION IN THE CONTEXT OF ENSURING THE QUALITY OF HIGHER EDUCATION

ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Stoika O. Ya.

*Doctor of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Professor at the Foreign Languages
Department,
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

Стойка О. Я.

*доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри іноземних мов,
ДВНЗ «Ужгородський національний
університет»
м. Ужгород, Україна*

Сучасні реалії висувають вимогу пошуку нових методологічних підходів для підвищення якості вищої освіти. Одним із ключових чинників, що спричинив цю потребу, є швидкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій. Він зумовив необхідність впровадження трансдисциплінарного підходу до створення освітньо-наукового середовища, заснованого на принципах відкритої освіти,

а також його трансформації в інтегроване інформаційно-освітнє середовище. Особливу увагу приділяється цифровізації різних сфер, включно з системою освіти. Дослідники наголошують, що технологічні засоби самі по собі не є достатньою умовою для забезпечення високої якості освіти [3, с. 376–377]. Ефективне використання інформаційно-комунікаційних технологій потребує їхнього доповнення належним освітнім змістом, створення якого вимагає науково-методичної підтримки. Саме пошук вирішення цієї проблеми привів до появи концепції відкритої освіти, що, безперечно, тісно пов'язано з цифровізацією. Розвиток освітньої системи закладу вищої освіти вимагає організації та формування її специфічного освітнього середовища на основі принципу відкритості та взаємокомунікації з глобальним освітнім простором. Проектування будь-якої системи, а в нашому дослідженні – освітньої, може бути здійснено шляхом вибору правильної методології певних наукових підходів [6].

Тривалий час світової пандемії, а згодом і вимушена ізоляція в країні через повномасштабне вторгнення росії популяризували використання таких понять як дистанційне навчання, дистанційна освіта, змішаний формат навчання тощо.

«Дистанційне навчання» / «дистанційна освіта» – терміни, які використовувалися до широкого розповсюдження цифрових засобів навчання та первісно були пов'язані із заочним навчанням і в сучасних умовах трактуються як освіта, яку здобувають на відстані за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Їхніми основними характеристиками, на думку О. Шпарик, є навчання у зручному місці/локації; навчання в індивідуальному темпі та у зручний час; гнучкі педагогічні рамки, що здатні чутливо реагувати на всі зовнішні й внутрішні зміни і в адекватний спосіб відповідати на них, а також враховувати різноманітні інтереси, досвід, стилі навчання, потреби та рівні здібностей студентів. Також у дослідженні використано терміни «віддалене навчання»/ «надзвичайна дистанційна освіта», що, на думку автора, можуть тлумачитись дещо з негативним відтінком і використовуватися на позначення забезпечення неперервності навчання під час планування конфліктів, хвороб або епідемій. [4] На відміну від дистанційного, віддалене навчання, як зазначає О. Шпарик, залучає учасників освітнього процесу, які звикли до традиційного навчання в аудиторіях, до взаємодії з використанням цифрових засобів. Фактично віддалене навчання є втіленням традиційного класу, переміщеного в онлайн-середовище. Істотна відмінність між дистанційною освітою і надзвичайною дистанційною освітою полягає в тому, що перша є опцією (альтернативним варіантом), а друга – зобов'язанням. Дистанційна освіта є плановим заходом і її впровадження ґрунтується на

теоретичних і практичних знаннях, які є специфічними для певної галузі. Надзвичайна дистанційна освіта – це виживання у кризовий час з усіма можливими доступними ресурсами. Дистанційне навчання здійснюється здебільшого на рівні дорослих і, як правило, є більш гнучким, ніж віддалене навчання, дає змогу студентам самостійно налаштуватися на лекції та онлайн-курси у визначені терміни. Європейські освітяни вважають, що саме технології дистанційного навчання / дистанційної освіти утвердилися як одні з найбільш ефективних у системі загальної середньої освіти під час пандемії та уможливили підтримку доступної, безперервної та якісної освіти в умовах карантинних обмежень [4]. Варто зазначити, що в Україні ще не введені в дію нормативно-правові документи, які б повністю врегулювали систему дистанційної освіти. Процес активної цифровізації, який охопив систему освіти, усі її ланки, є провідним чинником введення дистанційної освіти як важливого формату отримання здобувачами професійної підготовки в закладах вищої освіти паралельно із очною та заочною формами навчання [3, с. 378–379].

І. Малицька у контексті аналізу викликів, які постали перед країнами Європейського Союзу в час пандемії, акцентує увагу на популяризації та активному використанні різних онлайн-платформ, які сприяють розвитку цифрової освіти. Одними з найбільш затребуваних освітніх проєктів у рамках Erasmus+, на думку дослідниці, є Європейська онлайн-платформа для шкільної освіти School Education Gateway [8], яка надає можливість: пройти онлайн-курси; познайомитися та обмінюватися досвідом з колегами з різних куточків світу, удосконалюючи свої вміння та навички; пройти вебінари за різною освітньою тематикою; знайти необхідні освітні онлайн-ресурси [2].

Також дослідниця акцентує увагу на доцільності та важливості використання таких освітніх платформ:

– Twinning (<https://www.etwinning.net/en/pub/community.htm>) – підтримує спілкування вчителів, обмін освітніми ресурсами, досвідом викладання, проведення освітніх проєктів, розвиваючи професійні навички;

– SALTO-YOUTH (<https://www.salto-youth.net/about/>) – мережа з семи ресурсних центрів, надає неформальні навчальні ресурси для молодих працівників та молодіжних лідерів, організовує навчальні заходи для підтримки організацій та національних агентств в рамках програми Erasmus+ Youth та European Solidarity Corps;

– Європейська платформа Learning Corner (https://europa.eu/learningcorner/home_en) надає доступ до навчальних матеріалів,

інтерактивних книг, онлайн-ігор для учнів усіх вікових груп з метою ознайомлення з діяльністю ЄС;

– EU Code Week (<https://codeweek.eu/>) – ініціатива, підтримана Європейською Комісією, що спрямована на формування та удосконалення навичок з програмування, обчислювального мислення, підвищення рівня цифрової грамотності усіх учасників освітнього процесу [5, 6].

Цифровізація освіти, як зазначає Н. Андреева [1, с. 7–10], значно впливає на традиційну систему освіти, змінюючи її та формуючи її нову якість. Це проявляється в таких аспектах: збільшення кількості віртуальних освітніх платформ; багаторазове й багатоцільове використання того самого електронного ресурсу в освітньому процесі (для надання різних за змістом освітніх послуг); упровадження нових освітніх технологій і цифрових освітніх платформ, що надають освітні послуги [3, с. 379].

Отже, розвиток сучасної системи вищої освіти вимагає впровадження нових підходів, орієнтованих на інтеграцію трансдисциплінарності та цифровізації як ключових чинників підвищення її якості. Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій спонукав до формування освітньо-наукового середовища, побудованого на принципах відкритості та інтеграції з глобальним освітнім простором. Цифровізація стала невід'ємною складовою освітнього процесу, проте її ефективність залежить не лише від технологічних можливостей, а й від якісного змістового наповнення, що базується на науково-методичному забезпеченні. У цьому контексті дистанційне навчання та інші форми цифрової освіти відіграють важливу роль у забезпеченні безперервності навчального процесу, особливо в умовах кризових ситуацій.

Європейський досвід використання онлайн-платформ, таких як eTwinning, SALTO-YOUTH, School Education Gateway, доводить, що цифровізація сприяє підвищенню доступності та якості освіти, розвитку професійних компетенцій та обміну кращими практиками між викладачами та студентами.

Таким чином, трансдисциплінарний підхід і цифровізація створюють нові перспективи для формування відкритого та адаптивного освітнього середовища, яке відповідає сучасним викликам і потребам суспільства, забезпечуючи високу якість вищої освіти.

Література:

1. Андреева Н. Особливості цифровізації та євроінтеграції фахової передвищої освіти в Україні. *Інтеграція економічної освіти, науки і практики з європейським освітнім простором: досвід*

і перспективи : матеріали з Міжнар. наук.-прак. вебінару, Ломжа-Хмельницький, 25 квіт. 2023 р. / за наук. ред. І. Жуховські, З. Шарлович. Видавництво: MANSw Łomży, 2023. 122 с.

2. Малицька І. Цифрова освіта країн Європейського Союзу під час пандемії Covid-19. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2021: інновації в освіті в контексті європеїзації та глобалізації* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 27–28 травня 2021 р.) / Ін-т педагогіки НАПН України / за заг. ред. О. І. Локшиної. Тернопіль : Крок, 2021. 322 с.

3. Стойка О. Я. Тенденції цифровізації підготовки вчителів в Республіці Польща, Угорщині та Україні : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки / Інститут педагогіки НАПН України. Київ, 2024. 566 с.

4. Шпарик О. Європейська освіта в умовах дистанційного формату: теоретичний аспект. *Науково-педагогічні студії*. 2021. Вип. 5. С. 81–96.

5. European Code Week. URL: <https://codeweek.eu>

6. EU Code Week. Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy. Europejski Tydzień Kodowania. *Komisja Europejska*. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/pl/policies/eu-code-week>

7. Philosophy of a Transdisciplinary Approach in Designing an Open Information and Educational Environment of Institutions of Higher Education / M. Rostoka et al. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. 2021. Vol. 13. No 3. P. 548–567.

8. School Education Gateway. Europe's online platform for school education. URL: <https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/index.htm>